

ZAGROŻENIA ZWIĄZANE Z KORZYSTANIEM Z INTERNETU PRZEZ DZIECI I MŁODZIEŻ

autor: Aleksandra Rękoś-Radomska

Bez wątpienia, nowe technologie oferują wiele udogodnień, z których warto korzystać, a bez których, w dzisiejszych czasach, wręcz trudno byłoby nam funkcjonować. Szybki dostęp do najróżniejszych informacji, możliwość błyskawicznego komunikowania się z innymi osobami znajdującymi się w nawet najbardziej odległych miejscach, zakupy, rozrywka i wiele innych możliwości dostępnych bez wychodzenia z domu. Wszystko to staje się bardzo oczywiste i na pierwszy rzut oka niosące same korzyści. Czy jednak na pewno? Jakie zagrożenia mogą wiązać się z korzystaniem Internetu, szczególnie przez osoby młode?

Aktualnie dzieci i młodzież coraz częściej korzystają z Internetu mobilnego, dostępnego na takich urządzeniach jak telefony, smartfony czy tablety. Dają one możliwość przeglądania stron

internetowych, korzystania z gier, przesyłania informacji, zdjęć i prowadzenia konwersacji w każdej chwili i niemalże w każdym miejscu, a tym samym możliwość bycia „always on” czyli zawsze podłączonym do sieci. Korzystając z Internetu i dając taką możliwość najmłodszym jego uczestnikom warto być świadomym, jakie zagrożenia mogą się z tym wiązać. Tak, jak wiele informacji znalezionych w sieci może być bardzo pomocnych, tak pewna część może zawierać bardzo szkodliwe treści np.: o tematyce pornograficznej, treści zawierające sceny agresji, zachęcające do czegoś, co będzie niezgodne z prawem, skierowane przeciwko konkretnym grupom ludzi czy materiały i informacje, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu człowieka itp.

Nowe technologie mogą stwarzać zagrożenie dla prywatno-

ści. Wiele aplikacji przed zainstalowaniem wymaga bowiem podania konkretnych danych osobowych, co może sprzyjać ich rozpowszechnianiu. Obawiać możemy się również ukrytych kosztów czy zakupów wewnątrz aplikacji, nie mówiąc o szkodliwym oprogramowaniu i wirusach. Ostatnio dość często spotykamy się z pojęciem cyberprzemocy, która, jak podaje Besley (2010), jest formą wrogiego, świadomego i powtarzanego działania, mającego na celu skrzywdzenie drugiej osoby. Badacze mówią tu często o internetowym prześladowaniu, czyli wrogim zachowaniu wobec osoby, która nie może łatwo się obronić. Przejawem cyberprzemocy może być np. agresywna wymiana zdań pomiędzy użytkownikami Internetu, widoczna na licznych forach czy portalach mających charakter publiczny. Innymi formami cyber-

przemocy mogą być: podszywanie się pod inną osobę w świecie "online" (celem osiągnięcia konkretnych korzyści), udostępnianie użytkownikom sieci prywatnych materiałów innych osób, łamanie praw autorskich czy inwigilowanie ofiary w sieci. Znane są także sytuacje poniżania ofiary, dokumentowania tych scen i udostępniania ich do wiadomości publicznej - odbiorców nowych technologii. Badacze wskazują na liczne przyczyny braku zgłaszania osobom dorosłym sytuacji doświadczania cyberprzemocy. Ofiara może obawiać się, że powiadomienie osoby dorosłej pogorszy jej sytuację, szczególnie wtedy, kiedy jest szantażowana. Ofiara może czuć się winna zaistniałej sytuacji oraz wstydzić się własnego zachowania, może też mieć poczucie, że nikt jej nie uwierzy, nie zrozumie, albo zwyczajnie może nie wiedzieć do kogo się zwrócić. Dzieci i młodzież doświadczające cyberprzemocy mogą reagować w różny sposób. Mogą być bezradne, objęte a także wykazywać reakcje rewanżowe. Doświadczanie przemocy, tak jak i bycie ofiarą cyberprzemocy mogą w dużym stopniu wpływać na poczucie własnej wartości, być przyczyną zaburzeń psychosomatycznych, depresji czy lęku społecznego. Z tego względu ogromne znaczenie ma to, jak bę-

dziemy rozmawiać z dzieckiem przeżywającym wyżej wymienione trudności. Ofiara cyberprzemocy musi wiedzieć, że nikt nie ma prawa w ten sposób zachowywać się wobec niej. Musi wiedzieć, że o sytuacjach takich trzeba rozmawiać, aby zwiększyć możliwość otrzymania konkretnej pomocy i wiedzieć, co robić w sytuacji prześladowania z użyciem nowych technologii. Warto zachowywać wszelkie dowody cyberprzeboycy (maile, rozmowy na czatach, itp.), zgłaszać materiał zawierający nielegalne treści np. na stronie *dyzurnet.pl*, a także korzystać z bezpłatnych telefonów zaufania dla dzieci i młodzieży (116-111) oraz telefonów w sprawie bezpieczeństwa w sieci dla rodziców i nauczycieli (800-100-100). Należy pamiętać o tym, że istnieje konkretna ustawa uznająca przemoc oraz stalking za czyny zabronione.

Aktualnie, dużym problemem wśród dzieci i młodzieży okazują się być fakt nadużywania Internetu. Badacze mówią tu, przede wszystkim, o nadużywaniu portali społecznościowych i komunikatorów, gier online, czy nadużywaniu pornografii internetowej. Jak podaje Woronowicz (2001), opierając się na kryteriach diagnostycznych uzależnień według ICD-10, można mówić o konkretnych objawach uzależ-

nienia od Internetu. Należą do nich: coraz większa potrzeba korzystania z sieci celem uzyskania zadowolenia, częste przekraczanie ilości czasu zaplanowanego na korzystanie z sieci, nieudane próby ograniczenia czasu spędzanego w Internecie oraz liczne objawy pojawiające się po zaprzestaniu czy ograniczeniu korzystania z Internetu, takie jak: niepokój, lęk, pobudzenie psychoruchowe, obniżony nastrój, ciągłe myślenie o tym, co się dzieje w sieci. Charakterystyczne jest zmniejszanie aktywności społecznej oraz korzystanie z Internetu mimo, nasilających się w związku z tym, trudności fizycznych, psychologicznych i społecznych.

Kiedy podejrzewamy, że dziecko ma problem z nadużywaniem Internetu należy wprost rozmawiać z nim o swoich obawach. Wtedy, bardzo ważna jest obserwacja, wprowadzenie konkretnych zasad i zastanowienie się nad przyczynami nadmiernej ilości czasu spędzanej w sieci. Ogromne znaczenie ma uwaga rodziców i dobre relacje z nimi, które pozwalają na szczerą rozmowę. Jeśli jest taka potrzeba, należy korzystać z pomocy specjalisty.

bibliografia

* Pyżalski, J. (2012). *Agresja elektrownicza i cyberbullying jako nowe ryzy-*

*kowe zachowania młodzieży. Kraków:
Oficyna Wydawnicza Impuls.*

** Woronowicz B. T. (2001). Bez tajemnic
o uzależnieniach i ich leczeniu. Warsza-
wa: IPIŃ.*

** Wrzesień – Gandolfo, A. (red.). (2014)
. Bezpieczeństwo dzieci online. Kompen-
dium dla rodziców, nauczycieli i профе-
sjonalistów. Warszawa: NASK i Funda-
cja Dzieci Niczyje. Dostępne na stronie:
www.saferinternet.pl*